

publiek, noch voor jezelf, noch voor de kunstenaar interessant is om een kater te hebben. Het begint met zoeken naar de goede mensen om mee te werken: waaróm ga je met iemand een verbintenis aan? En dat heeft alles te maken met professionaliteit, met aanvoelen: met deze wil ik iets. En dan is het geen groot risico. Om een voorbeeld te nemen uit het Festival aan de Werf: vorig jaar zag ik *Tekst voor een bejaardentehuis* van Robert Steijn en dat vond ik verschrikkelijk; veel te explicatief. Dit jaar zag ik zijn *Tekst vanuit een gevangenis* en dat vond ik in zijn geheel zeer interessant. Die tweede productie liet het parcours zien dat iemand aflegt. Het is een voorbeeld van op de juiste manier met kunstenaars omgaan. Want de kunst is om op een bepaald vlak de juiste mensen te kiezen. Dat lijkt gemakkelijk, maar is zeer moeilijk.

Blok: 'Je blijft altijd twijfelen; vooraf, achteraf. Dat dwingt je om steeds nieuwe dingen binnen te halen. Als je dat laat varen, dan je gemakkelijk succesnummers bij elkaar zoeken.'

Beide organisaties ambiëren dat niet. Maar het etiket 'experimenteel theater' wordt met overtuiging afgewezen.

Blok: 'Het is belangrijk om gelegenheid te bieden voor dingen die ergens anders niet kunnen gebeuren. Echter niet vanuit een bewust nadenken ("wij gaan een andere weg in"), maar vanuit de vraag: wat zijn belemmeringen voor kunstenaars die telkens terugkomen? En daar kan je concreet iets in betekenen. Bijvoorbeeld met het gegeven dat iets behalve een voorstelling ook best een wandeling mag zijn, of een gebeurtenis, of iets documentaire-achtigs. Als je daar echter een doel op zich van maakt, wordt het oppervlakkig, want waar gaat het dan over?'

Pauwels: '*Het Ovalium* lijkt experimenteel, maar als je het allemaal analyseert, is het zeer klassiek, hoor. We zijn wèl experimenteel

in de manier waarop we onze weg zoeken. Eigenlijk willen we gewoon op een zeer schone manier met het werk omgaan.'

Maar wanneer is iets 'schoon'? In een speciale jubileumuitgave – de eerste keer dat Festival aan de Werf in haar publiciteit dieper ingaat op de motivatie van haar makers – stellen de programmatoren Petra Blok, Marijn van der Jagt en Mark Kremer in de inleiding: 'Festival aan de Werf kiest voor het engagement. Voor kunstenaars die iets belangrijks vertellen over de wereld van nu, alleen al door

de manier waarop zij zelf in die wereld staan.' Misschien is dit een reactie op het verwijt van navelstaanderij, dat festival-voorstellingen weleens ten deel is gevallen. Minimaal kan gezegd worden dat het begrip 'engagement' hier is opgerekt, en zeker niet alleen gebruikt wordt voor voorstellingen die de politieke en maatschappelijke realiteit tot onderwerp hebben. De organisatoren zien ook engagement in performance-achtige optredens, waarvan critici menen dat zij het persoonlijke niet overstijgen: in abstracte bewegingen of introspectieve overwegingen herkennen zij reflec-

ties van het lichaam en de ziel op de wereld van nu.

De directe maatschappelijke reflectie is er overigens wel, zoals in de beeldende kunstprojecten *Berlin Mitte* van de kunstenaar Ulay (impressies van imperialistische bouwstijlen in Berlijn) en *Deixis* van Jan Hietala (persoonlijke reflecties op aids), meer indirect in het project *Teksten vanuit een gevangenis*, en niet te vergeten Victoria's *Moeder en Kind* en *Het Ovalium*.

Pauwels: 'Engagement is voor Victoria een uitgangspunt. Als bij ons een voorstelling zou uitkomen gebaseerd op vorm en esthetiek, zou ik zeer ongelukkig zijn. Maar goed: je kunt toch geen parameter opstellen van wat wel en niet engagement is? Als ik een prachtige danser zie, die mij emotioneel pakt, ga ik hem toch niet uit mijn festival weren!'

'Ik denk dat dit de frustratie is van het werk dat wij doen: als je het verhaaltje neerschrijft, en je vertrekt vanuit de betrokkenheid van de kunstenaar, dat je niet meer uniek bent, want alle verhalen gaan daarover. Iederéén is grensverleggend bezig; je hanteert een jargon dat al jaren bestaat. Alain zei: "We hebben geprogrammeerd wat we vonden dat goed is" en daar kwam in de pers commentaar op. Dat mag niet meer, want het is kunst, echte kunst. Het is daarom eigenlijk vooral interessant om je werk maar te tonen, zonder al te veel commentaar.'

Christien Boer

Moeder en Kind is te zien op 25/8 (20u30), 26/8 (17u) en 27/8 (17u) in het Nieuwpoortteater in Gent, en op 2/9 en 3/9 om 20u30 in Theater Bellevue in Amsterdam